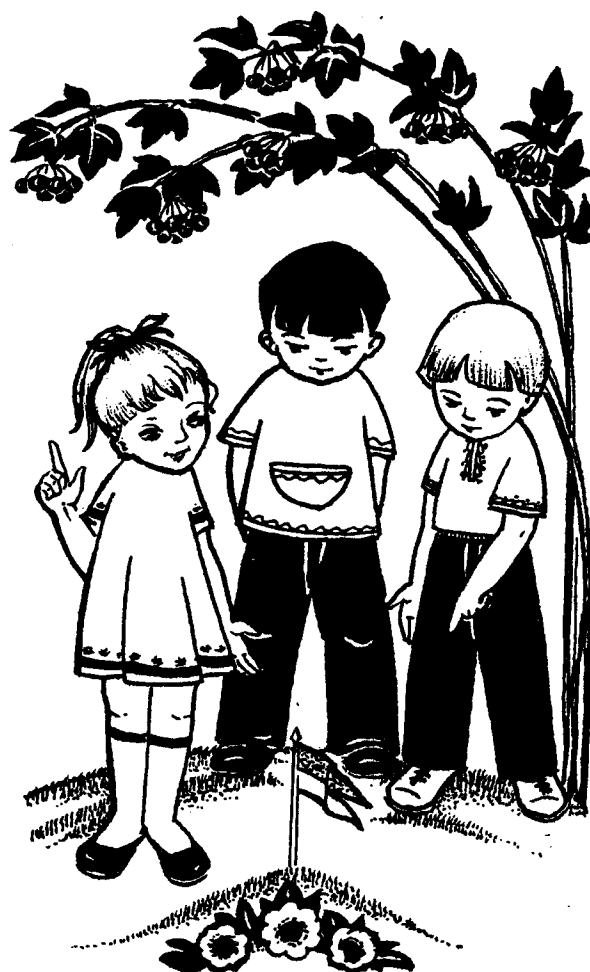

ВИХОВНА ПРАЦЯ

БРАТЧИКІВ ТА СЕСТРИЧОК З НОВАЦТВОМ

Е. ЖАРСЬКИЙ

БІБЛІОТЕКА В. О. Р. ч. 35

НЬЮ-ЙОРК

2002

I. ВАШІ ВИХОВАНЦІ – НОВАК ТА НОВАЧКА

Братчик та сестричка нераз мають змогу запримітити, що дитина дитині не рівна; кожна дитина різниться чимось від другої, одна більш відверта, друга більш у собі замкнена, одна постійно весела, інша переважно задумана. Кожна дитина – це окремий замкнений у собі і для себе світ відчужень, переживань, прагнень, світ різних реакцій, не згадуючи про різні зовнішні прикмети. Завдання виховника – пізнати цей внутрішній світ кожного новака, пізнати його фізичний та психічний розвиток на те, щоб з успіхом можна було виконати свою важливу виховну працю. Без такого пізнання – виховник блукає у темряві й нераз його виховні дії не можуть дати додатніх успіхів.

Що формує дитину?

Ви певно нераз задавали собі питання: Чому кожна дитина інша? Де джерело тих індивідуальних різниць? Що впливає на психічний розвиток дитини, її особовості? Що її формує?

Вже раніш ми звертали увагу на те, що дитину формують різnorodні чинники; будуть це як вроджені анатомічно-фізіологічні завдатки (будова тіла, праця внутрішніх органів, нервової системи і т. ін.), так і власна активність дитини – середовище – виховання, різні зовнішні впливання і т. ін. Все те не виступає як щось окреме; воно пов'язане з собою в одну нерозривну цілість.

Біологічні чинники – це успадковані та вроджені завдатки, як також стан та функціонування організму в кожному етапі розвитку, в кожній хвилині життя. Для правильного розвитку дитини – для формування її особовості, її характеру – важливий є відповідний, нормальний розвиток і справна функція внутрішніх органів, нервової системи. Якщо ж деякі органи не функціонують справно – тоді приходить до певного забурення розвитку дитини, а це не впливає достатньо на формування особовості дитини, її характеру. Фізичний розвиток дитини, темп цього розвитку, відпорність дитини на недуги чи невідпорність - також мають чи немалий вплив.

Фізичний і психічний розвиток дитини проходить певним порядком і відзначається певними віковими прикметами, з якими повинен бути ознайомлений кожний братчик чи сестричка, кожний виховник. Знаючи ці виховні прикмети – братчик чи сестричка краще можуть зрозуміти розвиткові вимоги новацтва, яким піклуються, краще можуть повести свою виховну працю.

Чим на пр. характеризуються фізичні чи психічні розвиткові прикмети найменшого новацтва і як – у зв'язку з тим – треба поступати виховникам? Згадаймо хоч про найважніші речі (подробіці знайдете в кожному підручнику, що розглядає проблеми розвитку):

1. Фізичний розвиток дітей віком від 6 до 10 літ є дещо сповільнений, проте кістяк дівчат у віці 6 літ є так дозрілий, як у 7-літнього хлопця. У дівчат насилання росту припадає приблизно на 10-ий рік життя.
2. У цьому періоді розвитку треба звернути увагу на те, щоб не допустити до можливості утривалення злої постави тіла. Діти худорлявої будови мають нахил похилитися. У деяких випадках причиною може бути втома тощо.
3. Внутрішні органи – серце - ще не є вповні розвинені. В початкових роках серце росте в швидкому темпі, опісля повільніше від цілого тіла. Діти слабкої будови не повинні змагатися з сильнішими ровесниками.

4. Дитина виявляє не раз поворот до раніших відрухових форм поведінки (ссання пальця, гризання нігтів і т. ін.); її зацікавлення короткотривалі, увага нестійка; цікавлять її радше самі дії, а не вислід дії; любить спинатися й стрибати з висот; є доволі жива, проте швидко змінює свої настрої; хоче панувати над тими настроями – але це приходить їй доволі важко; воля розвинена слабо, а пізнавальні процеси (спостереження, увага, пам'ять) є мимовільного характеру.
5. Старші діти цієї групи мають широкі зацікавлення, є здібні сконцентрувати свою увагу дещо довший час. Люблять стійкість засад, на пр.: в індивідуальній справедливості. Вчать краще співдіяти з ровесниками. Починають цікавитися гуртами і хочуть придержуватися рішень та постанов групи. Люблять вирізнятися. Забава є даліше головною віссю зацікавлень, з маніпуляційно-конструктивних перероджуються в майстрування, моделювання. Увага стає більш довільна (вплив навчання), росте її концентрація й тривалість. Вдосконалюються вражіння, розвиваються активні форми спостереження. Пам'ять підпорядковується волі і побіч механічної розвивається логічна. Вправи в логічних способах запам'ятування і репродукування матеріалу влегшують процес вивчання, збільшується ємкість та тривалість пам'яті (гра „Кіма“). Розвиток мислення – від конкретно-образового, поглядового до логічного, абстракційного, від суб'єктивного до щораз більш об'єктивного, від егоцентричного до громадського. При допомозі виховників та батьків діти можуть скріпити волю, дотримати слова, погамувати від'ємні бажання і т. ін.

Вказівки для братчиків та сестричок у їхній виховній праці:

1. Дбаючи про здоров'я дітей – переводити якнайбільше зайнять на свіжому повітрі. Постійно звертати увагу на коректну поставу.
2. Діти мусять мати нагоду повного виживання у виді руху, забави, бігів, стрибків. Їх розвиток вимагає, щоб могли гратися в піску, болоті, ходити по калюжах, опалих листях, котитися з горбка, викачуватися в снігу, спинатися по деревах, вигукувати і ін.
3. У молодшого новацтва звертати увагу на повільне вщиплювання вмілості співжити в гурті (в гуртових забавах діти вимагають взаємної уваги й пильнують своєї „черги“). Дитину, яка вилучується з гурта – дискретно (без насилля чи крику) обов'язково ввести в гурт назад. Нестійка увага вимагає того, щоб зайняття переводити коротко з перервами.
4. У старшій групі дбати про постійні контакти дітей між собою. В цьому періоді діти потребують деякої свободи для устійнення власних норм і приписів поступовання, але вимагають від старших зрозуміння й симпатії для їх починів, вимагають доброзичливого й сердечного відношення. Важливу ролю в розвитку дитини відіграє: а) участь дитини в справах і житті родини; б) участь у гуртових іграх та набрання вправи в тих іграх (це скріплює довір'я у власні сили і рівночасно приучує підпорядковуватися провідникові дружини та визначає позицію в дружині); в) заохота до забав та різної ритмічної активності; г) збирання і колекції, забави в печерах, над струмками, привчання їзди на ровері, ковзанах, санках, лещетах і ін.

5. Психічний розвиток вимагає дбайливого піклування й раціональної праці виховника. Треба узгляднити індивідуальні різниці, які заходять між дітьми в темпі мислення, реакцій; дітям зі сповільненими процесами мислення треба присвятити більше уваги і дати їм можливість точніше і довше вивчати завдання.
6. Забавами й іграми виробляти всі змісли. Допомогати зрозуміти значення часу, зрозуміти проблему виконання, з чим пов'язана важна вимога: кожну розпочату роботу обов'язково довести до кінця. Якнайменше негативних наказів (не руш! не роби! не йди!) бо це гальмує ініціативу дитини, робить її несмілою, непевною себе, що не скріплює виховання особовости дитини.
7. Постійно дбати про виплекання добрих товариських та гігієнічних звичок, виплекання таких прикмет як: систематичність у забаві, праці, зобов'язання тощо; вміти зосередити увагу як на цікавому, так і менш цікавому матеріалі, привчати до самостійности, доброго співжиття з ровесниками, цікавості до окружаючого світу, вмілости опанування несуспільних бажань тощо.
8. Дбати про добру й поправну вимову й граматичну поправність. Дбати про заінтересування відповідною українською дитячою літературою.

Виховні завваги: З цього короткого перегляду бачимо, як обережно мусить поступати виховник у своїй виховній праці з дітьми, щоб мимоволі не навести їм шкоди як на тілі так і на душі. Пізнавши хоч загально розиткові прикмети даного віку, виховник може краще плянувати свою працю як у ділянці фізичного розвитку дитини, так і релігійно-морального, національного, суспільного, державно-творчого, розумово-інтелектуального, естетичного – взагалі практично підготовити до життя.

Середовище

Середовище – не менш важливий чинник у формуванні дитини. Середовище – це окруження, атмосфера в якій проживає новацтво; це й фізичне чи суспільно-культурне довкілля. це країна і місце, де воно – новацтво – живе, це й кліматичні умовини, це й вулиця де стоїть дім дитини, мешкання в якому пробуває з ріднею, з батьками, це й особи, люди, ровесники з якими зустрічається. Все те має поважний вплив на дитину. Дослідники середовища аналізують його з різних точок погляду, як на пр.: економічного, професійного і т. п. Характеризують його і з виховного впливу на вихованця, вирізняючи ширші чи вужчі круги – льокальні та індивідуальні -, з яких родинний круг чи не найважніший.

Роля середовища в житті дитини полягає в тому, що воно створює умовини та вимогу для співжиття дитини з іншими людьми. Бо дитина не живе в порожнечі; від перших днів життя дитина входить у певний суспільний круг в якому буде виростати, з яким буде зживатися, в якому буде жити й без якого не може нормально розвиватися. Велику вагу для розвитку людини мають початкові роки життя, в яких проявляється величезне поглитування новинок, досвіду чи знань. У цій фазі розвитку в родині, пластовій організації, Церкві чи школі приписуємо велику ролю у формуванні особовости дитини. Якщо виховні впливи родинного, пластового чи шкільного середовища будуть відповідно сильні – тоді не здеморалізує дитини вулиця, погане товариство чи ці всі непередбачені впливи, які чигають на дитину на кожному кроці.

Новацький рій і пластова домівка – кузні характеру.

У пластовій домівці, у новацькому рої, знаходить новак відповідне виховне середовище, відповідне оточення, атмосферу, відповідно зорганізовану та за певним пляном переведену програму занять - які впливають на формування його особовості, формування національної свідомості, набування відомостей, знань, вмільостей чи вправності. Тут виховна роля братчика чи сестрички вибивається на перше місце; бо важливим тут є не тільки те, що братчик чи сестричка бажають переказати на пластових заняттях, не тільки те, що свідомо бажають змінити чи вщепити. Важливими є і ціле оточення, вся особовість братчика чи сестрички - їх переконання, погляди, заінтересування, їх відношення до новаків, стиль життя, вся їхня особовість. На те все діти звертають особливу увагу, а їх дії відповідно оцінюють, апробують або ні, а в висліді наслідують або відкидують.

Зіставлення:

1. Новацтво формується під впливом таких важливих чинників як: успадкованих та вроджених завдатків, правильного фізичного та психічного розвитку, власної активності, середовища в якому дитина виховується. Впливи тих і інших чинників по різному формують дитину.
2. Фізичний та психічний розвиток дитини проходить за певним порядком і відзначається певними віковими прикметами; їх основне пізнання дозволяє краще повести виховні дії.
3. Впливи середовища є дуже складні, різнонапрямні і по різному діють на молодшу чи старшу дитину. Це братчик чи сестричка повинні постійно мати на увазі й відповідно проводити виховні дії, передбачені в пластових законах.
4. Пластова домівка та пластові заняття мають створити новацтву таке виховне середовище, в якому новацтво могло б найкраще формувати свою особовість згідно з точками новацького закону.

II. ЧИ ВИ – БРАТЧИКИ Й СЕСТРИЧКИ – СВІДОМІ ТОГО, ЧИМ МАЄТЕ КЕРМУВАТИСЯ У ВАШІЙ ВИХОВНІЙ ПРАЦІ?

Певно, що так! А на що ж ми вивчали пластові закони? правильники?

Це все правда. Але крім пластових законів, правильників, поучень є ще й деякі загальні виховні вимоги, з якими Ви, як виховники молодого покоління повинні бути дещо ознайомлені.

1. Виховна відповідальність - це основна вимога для всіх Ваших виховних дій. Ця відповідальність є тим більше важлива, бо Ви мусите брати до уваги не тільки теперішній стан виховання, але і його *майбутність*. Виховник мусить зробити все те, що є потрібне для того, щоб вихованець досягнув фізичну і психічну зрілість і вповні був підготованим до виконання потрібних завдань у житті, а головню виховав національну свідомість, виховав свідомого своїх завдань українця. Відповідальність виховника є тяжка тим, що він не може заздалегідь передбачати майбутності життєвих шляхів новака. У всіх своїх виховних діях виховник мусить постійно ставити собі запитання; чи те, що я зараз виконую, найде признання у майбутньому? Буде корисним для вихованця, для пластової організації, українського народу?

2. Відповідальність перед нацією. Ця відповідальність виховника відноситься не тільки до самого вихованця. Виховник і вихованець є членом своєї нації і перед своєю нацією виховник може й найбільше відповідальний за виховання новака чи новачки, які стануть носіями культури, стануть членами української спільноти, народу, держави. Цей національний, український суспільно-культурний світ визначив і виховникові і вихованцеві окреслені завдання та оцінює їхні дії.

Хто ж це є той український культурний світ? Цей світ – це безмежно глибоке, понад тисячлітнє культурне надбання українського народу, його національні й державнотворчі традиції. Молодь, формуючи на тому надбанні свої душі, поступово вростає у своє українське суспільство, побільшує кадри свідомих борців за краще майбутнє свого народу. Вони, ці надбання і їх високі вартості, є тією головною основою, що сполучає в одну нерозривну цілість усі виховні дії; вони є й основою поступування виховника, який ніколи не повинен вимагати у своєму імені, пам'ятаючи, що він – виховник, є тільки представником того світу, вимоги якого знає краще від вихованця і саме тому має право вказувати і вимагати. Вихованець, виявляючи послух виховникові, заявляє той послух саме цій дійсності. Сама суть виховання полягає якраз у тому, що є вона допомогою для одиниці на те, щоб доростала до рівня вимог української громади, щоб піднімала й розв'язувала ті завдання, що в своїй повній ширині стають перед українською суспільністю, перед українським народом.

Цей світ є не тільки основною суттю виховних дій, але й суддею, що осуджує їх висліди у всіх ділянках виховання. Від найраніших літ вихованець повинен виростати в почутті суворости тих вимог і відчувати вдоволення у їх сповненні. Національна свідомість, національна гордість, поправне мовлення, писання, читання, знання історії України, її природи, культури і традицій українського народу (побіч совісного виповнювання вимог сучасного життя) – ось вимоги національного виховання.

3. Виховна спільнота. Кожний братчик чи сестричка мусять змагати до того, щоб нав'язати з вихованцями глибокий, внутрішній духовий контакт; така виховна спільнота є великою запорукою успішності виховних дій виховника. З тим пов'язується відповідне зрозуміння вихованця, зрозуміння його психіки й вимог. Це зрозуміння є настільки важке, що вихованець знаходиться в такій життєвій фазі, яку виховник уже має за собою і в яку дуже важко йому перенестися. Тому й виховник повинен усе намагатися якнайглибше підходити до цієї проблеми. Цю виховну спільноту скріплює обосторонне довір'я. Не забуваймо, що довір'я дитини до матері у початкових фазах розвитку, переноситься згодом на виховника, від якого вихованець сподіється такої самої любови, опіки, допомоги і т. ін., як від своєї матері. Зруйнування діточого довір'я може спричинити важкі психічні забурення дитини. Тому й обосторонній духовий контакт, зрозуміння й довір'я – це головні й основні вимоги кожної виховної дії.
4. Індивідуалізація. Суть виховання полягає в тому, що в своїй основі звертає воно увагу на кожну людську одиницю і що вся відповідальність та всі заходи відносяться саме до цієї одиниці. Тому й у кожній виховній дії мусимо доконче звертати постійну увагу на індивідуальні прикмети кожного вихованця, на розбудження й розвиток його індивідуальних замилювань, заінтересувань та уздібнень. Генералізація чи шабльонування успіху тут не мають. Виховник повинен брати до уваги психічний і фізичний розвиток і стан кожного вихованця, узгляднюючи різnorodні форми психічної реакції, якою поодинокі вихованці реагують на ті чи інші ситуації, доручення, кару, нагороди і т. ін., повинен числитися з різnorodними труднощами, що їх вихованці знаходять на своєму виховному шляху й т. ін. З тим пов'язане й узгляднення статті вихованця. Фізичний чи психічний (і духовий) розвиток дівчат є дещо відмінний, як у хлопців; тому й виховник у всіх своїх виховних діях, поступуваннях, мусить звернути увагу на ці різниці. Але принцип індивідуалізації не повинен довести до „індивідуалізму“; діється це тоді, коли не узгляднюється значіння виховання у спільноті, в гурті ровесників і вимоги пристосуватися до потреб спільноти, роя.
5. Виховне довкілля. Через те й за важливу вимогу у виховній праці треба вважати зорганізування гурту ровесників як однолітків, в якому поодинокі одиниці знайшли б терен для своєї діяльності, в якому відповідали б за свої дії перед цілим гуртом; це вимагає рівночасно створення таких умов, засобів та можливостей діяння в оточенні вихованців, щоб уможливити їм розвиток у бажаному напрямі. Відповідно керована спільність дій і забав споює між собою членів роя моральними вузлами в одну духову цілість. Моральна атмосфера проймає одиницю, додає їй розвиткові побуди. На цьому й спирається глибокий виховний вплив молодечих організацій. Ясна річ, що виховник не повинен занедбувати особистого й безпосереднього виховного впливу на вихованця; проте він повинен уміти послуговуватися тими могутніми союзниками, якими є рій і відповідне виховне довкілля.
6. Ведення, кермування й допомога в розвитку. Своєю виховною працею виховник має допомагати природному розвиткові вихованця, має всесторонньо розвивати його природні завдатки; ця допомога вимагає від виховника відповідного свідомого та доцільного ведення, проводу й кермування виховними діями. Без цього свідомого та доцільного виховного проводу та керівництва розвиток дитини зійшов би на манівці.

7. З провідництвом та кермуванням пов'язані такі основні справи як: *вимога, зобов'язання та виконання* якогось діла чи завдання. Це має важливе виховне значення; вихованець, зустрічаючи різні турботи чи перепони на шляху до виконання вимаганого завдання, розвиває свої сили у поборюванні тих перепон. Особовість, характер, воля новака формується саме тоді, якщо ставиться йому певні вимоги й зобов'язується виконати якесь завдання. Завданням виховника – ставити ці вимоги відповідно до розвитку і сил вихованця. Якщо виконання даного завдання переходить сили вихованця – тоді це дуже від'ємно впливає на вихованця; він тратить віру у свої спроможності, зневірюється у свої сили, деколи може потрапити й у „чорну” розпуку і т. ін. Зокрема виховник повинен вистерігатися того, щоб видвигнена ним вимога не була примусом для вихованця. Новак чи новачка повинні вчитися ставити завдання собі самому й змагати до того, щоб їх уповні виконати. Це важливий шлях до самовиховання. (Виховна практика вимагає, щоб праця виховника була дуже точно розпланована на кожне зайняття з молоддю. Без цього важко сповнити вимоги доцільного і свідомого ведення, проводу й кермування).

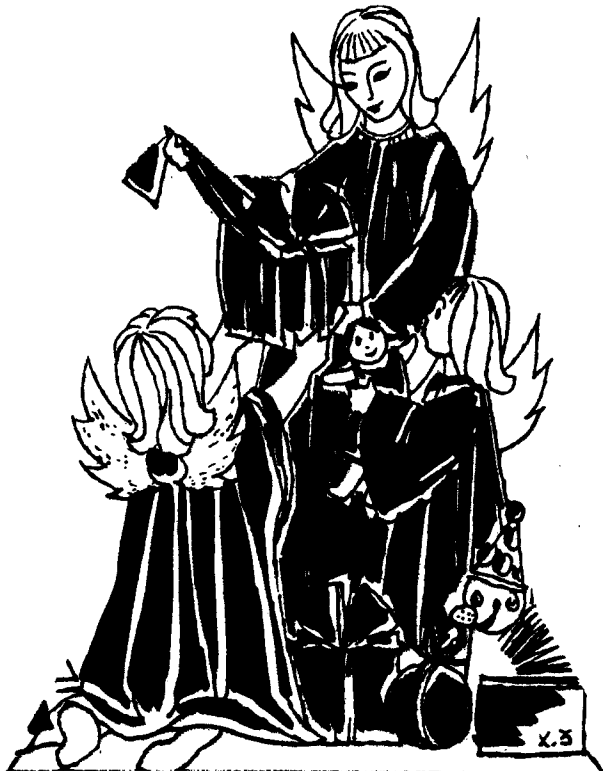
8. Чого Івась сам не навчиться... Від зарання свого життя дитина мусить сама вивчати всі життєві справи, сама мусить пробувати свої сили, сама мусить пережити ці чи інші емоції, у всьому мусить бути самоактивна. Чого новак сам не навчився замолоду, того важко йому буде вивчити в старшому віці. Любов рідного краю, пошана національної традиції, засвоєння духового матеріалу з нагромаджених українським народом культурних дібр, надбань та вартостей – мусить бути активною і творчою дією самого новака. Це й головна вимога пластової виховної системи! Братчик чи сестричка не повинні вбивати змагань новака до самостійного виконання поставлених вимог, завдань. Без цієї самостійності, власної активності новак не стане самим собою, не оформить свого „я”, а все буде „поштурхайлом”, все буде спихати виконання будь-якого завдання на другого.

Братчик чи сестричка, як керманіч і провідник, може й повинен навести новака на правильний шлях у виконанні якогось завдання, якщо бачить непосильність вихованця у виконанні завдання. Проте і таке наводження мусить усе мати відповідне виховне наставлення; воно повинно мати характер відповідного поштовху чи збудження, повинно мати характер правильного виховного посередництва на шляху до досягнення зрілості.

Зведення:

1. Від найменших літ до повної зрілості старше покоління виявляє постійно піклування над молоддю; дбає про те, щоб запевнити їй відповідні умови, доконче потрібні для вдержання кріпкого здоров'я і всестороннього розвитку їхніх психічних і фізичних сил. В цій конкретній, практичній дії, такій характеристичній в першій мірі для родинного вогнища, містяться вже виховні елементи; тимто й догляд за дітьми і молоддю стає не тільки проблемою піклування про здоров'я й розвиток, але є вона також і складним виховним явищем.

2. Та піклування не обмежується тільки й виключно до догляду, захисту, охорони тощо. Приготовляючи молоде покоління до самостійної, творчої, практичної діяльності, старше покоління передає молодшим свій досвід, культурні надбання, звичаї, традиції; при тому виявляє піклування, щоб ці добра, як високовартісні виховні засоби не пропали, а задержалися у майбутньому. Це передавання відбувається у виді формування в молодому поколінні певної ідеології, світогляду, моральних, релігійних, національних основ, прикмет характеру, естетичного почуття, творчих здібностей у різних ділянках, у формі набування знань, уміlostей, вправностей і т. ін.
3. Це передавання і присвоювання przygotowляє молодь до участі в праці для добра і змагань спільноти, народу. В цьому підготовному процесі молодого покоління до тих завдань - формуються й розвиваються характеристичні риси особняка, його постава, формується особовість, характер.
4. Піклування над молоддю, передавання доростаючому поколінню культурних вартостей, формування особовости – це один безперервний, постійний, нерозривний і завжди активний виховний процес, за правильний шлях і хід якого відповідальні виховник і такі виховні інституції як: родина, Церква, школа, пластова організація, спільнота.
5. На успішність цього виховного процесу впливає: а/ з боку вихованця – його самоактивність, його активна, а не пасивна, настанова до виховних намагань виховника, зрозуміння й довір'я до цих намагань; б/ з боку виховника – узгляднення вимог індивідуальности вихованця і його зрозуміння, відповідне виховне ведення, кермування, допомога в розвитку, відповідний поштовх, створення відповідного виховного окруження.

III. ВИХОВНІ ЗАСОБИ

Виховник диспонує різnorodними виховними засобами. Будуть це в першій мірі ці всі умовини, які можуть викликати чи спричинити зміни фізичних та психічних прикмет людини й її поступування. Ці зміни можуть відбуватися або в наслідок природного розвитку, або зовнішніх виявів; в наслідок природного розвитку – дитина вчиться ходити, говорити й ін.; у цьому випадку виховник слідкує за ходом розвитку дитини й усуває перешкоди, що могли б здержувати цей розвиток. Але багато діють і зовнішні впливи, різні ситуації. Завданням виховника створювати такі ситуації та добирати такі засоби, які: 1) скріпили б і допомогли вихованцеві правильно перейти розвиткові фази; 2) які дали б нагоду виявити і розвинути фізичні і психічні прикмети вихованця в різних переживаннях та діях. Розгляньмо спершу засоби фізичного розвитку.

Засоби фізичного розвитку.

Вартість засобів у фізичному вихованні оцінюється за можливість використання механічних, теплових, світлових чи хемічних чинників повітря, води, сонця, руху м'язів тощо. Засобами будуть різnorodні форми рухових вправ, забави, ігри, спортування, прогулянки, мандрівки тощо, та способи виховного характеру, завданням яких є розбудити заінтересування та замилювання для фізичного виховання, скріпити віру у власні сили і т. ін. Хибним був би погляд, неначе б фізичне виховання узгляднювало тільки фізичну сторінку людини; фізичне виховання це важливий засіб для розвитку та формування психічної сторінки. Розгляньмо хоч би такі важливі засоби у виховній праці кожної організації молоді – як: забави чи ігри.

Забава: Виховне значення забави в тому, що забава дитини це не пуста розривка, але основна чинність дитячого віку. Навіть у своїй найпростішій формі забава є чимось більше, як тільки чисто фізіологічним явищем чи якоюсь означеною психічною реакцією. Забава, як така, виходить далеко поза межі чисто біологічної чи фізичної дії. Це повна змісту й глибокого значення функція; у забаві вміщається щось чи хтось (байдуже – реальний чи видуманий), що творить важливу, життєвого значення основу. Бо кожна забава має для дитини якесь значення і відіграє в її житті видатну роль; забава – це прикмета юности; заінтересування забавою зникають з віком. Мабуть тому, що з поступаючим старінням організму зникає й активність, вичерпується захоплення забавою, проминає й забавова фантазія. Що ми не бавимосся, - то не тому, що старіємосся, але старіємосся тому, що не бавимосся.

Значення забави: Спроможність забавлятися чи грати не є вродженою, вона мусить найперше розвиватися продовж розвиткового процесу від самої колиски. Те, що опісля радо граємосся чи забавляємосся - є вже глибоко вкорінене у нашу фізично-психічну структуру, в нашу істоту; проте ми мусимо навчитися такої прикмети, як включити наші забавові спонуки у відповідний гурт однолітків. Тому й важливим завданням виховання є вже від наймолодших літ впроваджувати дитину у круг забав з однолітками. Правда, у своєму розвитку переходить дитина стадію „забави з собою“, але ця стадія коротка й небаром переходить у стадію „забави з другими“, стадію, дуже важливу з огляду на свої суспільно-виховні вартості. В забаві з однолітками дитина вчиться бути частиною цілості, приучується давати і свій вклад у спільноту й zarazом брати те, що їй припадає. Те, що учасники забави вимагають від кожної одиниці – є важливим складником у вихованні суспільної відповідальності, у вихованні

почуття включення у громаду, приналежності до спільної громади. Деякі, часом і дуже вартісні одиниці, будуть упосліджені у житті тільки тому, що вони у своєму дитинстві не навчилися забавлятися у спільному гурті однолітків. У забаві дитина віднаходить себе, вивчає свої спроможності, відкриває свою відповідальність у житті спільноти. Крім того гра чи забава побуджує фантазію дитини, формує її характер, бо раз у раз ставить перед дитиною якісь цілі для її активності. Новак, що виконує свої завдання без цілі є завжди незадоволений, він терпить, бо не знає, що він хоче і чого хоче. Забава, яка ставить постійно якусь ціль, якісь вимоги, виховує людину життєрадісну, повну енергії й віри у власні сили.

Забави чи ігри мають важливе значення і для розумового, інтелектуального розвитку дитини. Усвідомлення цілей у забаві чи грі, вибір засобів для їх досягнення, створення ігрової ситуації і т. д., - все це розвиває мислення й уяву дитини. Разом з цим забава сприяє розвитку інших пізнавальних процесів, збагачує й уточнює сприймання, поширює запас уявлень, розвиває увагу, пам'ять і т. ін. В ігровій діяльності відбувається не тільки психічний, а й фізичний розвиток дитини, розвивається фізична сила, швидкість, зручність, точність рухів тощо. Тим то й забава є однією з важливих форм виховної діяльності.

Щоб забава досягнула справді виховного значення, треба кожну забаву обов'язково довести до кінця; це легше приспособлює дитину змагати у своїй діяльності до певної означеної та устійненої цілі, яка вирине зі самого процесу дії і введе щораз то більшу правильність у своєму ході. Якщо дитина не кінчить початої забави, але розпорошується, переходить від однієї до другої - забава тратить свій виховний вплив, не приучує закінчувати розпочатого діла, не показує накресленої цілі його дій.

Не менш важливе є і вміле визначення предмету зайнять. Свою виховну роль сповнює забава тоді, якщо її матеріал є простий, пластичний, дозволяє на різні ступні труднощів і на різні комбінації (при такій забаві новак не нудиться, не стоїть на одному місці, але ставить перед собою щораз то складніші і щораз то нові завдання для розв'язання).

Узглядуючи в забаві значення суспільного моменту – забава в товаристві інших дітей привчає дитину бути послухним праву спільної дії; в такій забаві в гурті присвічує вже дисципліна майбутньої суспільної праці. Відповідно дібраний матеріал дозволяє дитині у ході забав розвинути відповідні психічні функції, потрібні в майбутніх діях (розвиток чуттєвих знарядів, мови, механізму руху й ін.)

Таборування. Мабуть не треба й підкреслювати ваги таборування для фізичного розвитку новацтва! Перебування на свіжому повітрі, зживання з природою, постійний рух і т. ін. дуже сприяють фізичному вихованню новака, допомагають гартувати організм на від'ємні впливи середовища, скріплюють нервову систему, привчають і скріплюють самостійність і т. ін.

Руханкові вправи. Руханкові вправи не тільки формують правильну поставу, що створює догідні умовини для справної праці внутрішніх органів (легень, серця, органів травлення), але формують і нервово-рухову координацію, вироблюють зручність, швидкість, силу, витривалість і ін. Всестороннє впливання руханкових вправ на фізичний розвиток вихованця завдячуємо тому, що вони охоплюють різноманітні вправи, як на пр.: формувальні, координаційні, впорядку, спортивно-ужиткові й ін. Їх виховне значення криється між іншим у тому, що їх переводять у гурті, що вимагає від новацтва скупчення уваги, здисциплінування, витривалості і т. ін.

Музично-рухові вправи. Музично-рухові вправи у виді національних танків, виведення хороводів, гагілок чи ритмічно-танкових елементів – виробляють естетику руху, почуття ритму, нервово-рухову координацію та причинюються до глибшого пізнання української національної культури.

Прогулянки. Прогулянки мають важливе значення для скріплення здоров'я тим, що відбуваються на відкритому повітрі. Тоді діяння чистого повітря, вітру, променів сонця, можливість використання річок, ставів чи хвиль моря діють додатньо на весь організм дівтори. Прогулянки лучимо з тереновими іграми та вправами. Це все разом має велику вартість у формуванні прикмет особовости вихованця; розвиває його увагу, спостережливність, уяву, створює можливості для розвитку ініціативи, швидкої орієнтації, притомности ума, вироблює зарадність, терпелівність у перемаганні труднощів, привчає переносити неविгоди та до плянної дії і раціонального розподілу своїх сил і ін.

Легка-атлетика, плавання чи зимові спорти – мають велике здоровне і виховне значення. Всі вони відбуваються на чистому повітрі; рух поглиблює віддихання й збуджує відповідно органи кружляння, що знаменито впливає на скріплення й загартування організму та робить його відпорним на недуги чи перестуди. Крім того всі ці спорти на свій лад причинюються до розвитку додатніх прикмет особовости й характеру.

Спортові ігри. Спортові ігри – відбиванка, кошівка і ін. - є важливими засобами для виховання важливої у суспільстві засади: „один за всіх, всі за одного“, для виховання збірної відповідальности, збірної праці і ін.

Суперництво. Важливим чинником в іграх та спортах є суперництво. Конкуренція і реалізація в іграх чи спортах є тим мотором, який порушує всі сили для досягнення кращого висліду у змаганнях з іншими. Але цей чинник важливий не тільки в іграх чи спортах. Він відограє важливу ролю в цілому житті людини і як такий займає не останнє місце у вихованні. Саме й завданням виховника є вміло використати суперництво у формуванні оособовости. Вміло й доцільно тому, щоб не зроджувалися такі від'ємні прикмети як: надмірна і хороблива амбіція, егоїзм, безоглядність, заздрість і ін., які все можуть іти впарі зі суперництвом. Помірно і відповідно примінюване та кермоване суперництво, на пр.: у виконуванні пластових завдань розвиває додатні прикмети й збуджує бажання вчитися чогось нового.

Зайняття. Якщо замолоду дитина тільки бавиться (її дії мають забавовий характер) – то зі старшим віком форма зайнять набирає вже іншого характеру, важливого для духового рохвитку, набирає характеру праці, виступають тоді на перше місце різнородні зайняття, що мають характер праці і які відсувають забаву на другий плян. Праця має характер серйозности й обов'язковости; це й відрізнює працю від забави. Праця, подібно як і забави, ігри чи спорти, є важливим засобом фізичного та психічного розвитку і формування. (Виховна практика: Завданням виховника є дану працю-зайняття відповідно і доцільно під виховним оглядом зорганізувати, отже: 1) визначити ціль праці, 2) дібрати засоби, 3) уложити плян праці і методу, 4) відповідно розложити етапи праці, звертаючи увагу на труднощі та вік і спроможність вихованця, 5) сконтролювати й оцінити працю - не забути і про похвалу, 6) у спортових вправах звертати увагу на те, щоб добирати вправи під силу вихованців і щоб вихованці були рівного росту, рівних сил).

Засоби психічного формування.

Засоби для формування психіки вихованця, його особовості, його характеру є дуже різноманітні й різновидні. Для кращого перегляду – зберім їх у певні групи.

Засоби виконно-наказного характеру: а) Примус – може найхарактеристичніший примір цієї групи. Часто фізичний примус є звичайним насильством, який може мати тільки від'ємні наслідки для формування психіки. Такого примусу виховник ніколи не повинен уживати. Але примус, за яким виявляється загально-людський лад, що має характер внутрішнього обов'язку, може мати виховне значення. б) Примусові протиставляємо дисципліну. Розумна у розпочатому ділі витривалість, яка поборює перешкоди, що стоять на шляху для успішного закінчення наміченого діла – ось загальна суть слова „дисципліна”. Виховання дисципліни буде тим успішніше, чим більша буде скаля дій, чим більша різноманітність умов та перешкод для поборювання, різноманітність відповідальності. в) слухняність - яка пов'язана з різними мотивами (зрозуміння обов'язку, пошана для виховника тощо); якщо братчик чи сестричка запримічують неслухняність - то мусять шукати за її причинами; велику роль гріють тут: слабкість дитячої волі, що доводить до порушення наказаної заборони (дитина є сама в кімнаті, в якій знаходиться коробочка з солодощами; її воля за слаба, щоб могла протиставитися жадобі); недостача довір'я до виховника (якщо виховник не виявляє вихованцеві ніяких почувань, ніщо їх не в'яже); приклад старших (батько хвалиться при обіді, як то він не повинується наказам свого шефа тощо); недостача відповідного зрозуміння причини слухняності. г) наказ-заборона. Наказ – це своєрідна передумова слухняності. Тому й наказ повинен бути точний, влучний, ясний, короткий та однозначний, можливий до віку дитини - її спроможностей, невідкличний, не видаваний за часто, непротиворічний іншим наказам; г) доручення і завдання – які є відміною наказу; д) Кари. Питання кари не можна розглядати відокремлено від характеру проступку дитини, її індивідуальності чи ситуації, в якій дитина зробила провину. Звичайно кару примінюється тоді, коли не виконано якогось доручення, завдання, наказу (позитивного чи негативного) тощо. Але не забуваймо, що виконання якогось доручення, наказу чи завдання є пов'язане з можливістю і спроможністю їх виконання. Наказ, що не узгоджує дитячу неспроможність його виконання є недоречний і невиконання такого наказу не може оправдувати примінення кари. Не оправдує примінення кари і такий наказ, який є двозначний, дитині незрозумілий, недоцільний, неоднозгідний з іншими чи т. п., тобто, коли спричинником провини є сам виховник. Заки виховник примінить будь-яку кару – повинен спершу призадуматися над самою провинною і над тим, яку дана провина вимагає кару; при тому кара мусить виховувати. Така кара, яка не змагає до того, щоб сформувати особовість дитини – ніколи не сповнить свого завдання. (Примітка: У Пласті не вільно вживати ніяких фізичних кар. Одиноким видом покарання в новацтві є примінення системи новацьких пересторог). е) Похвала і нагорода – важливі і потрібні засоби, але ними треба дуже обережно послуговуватися. І тут виховна суть лежить у тому, щоб сформувати особовість новака; вони мають бути стимулом і заохотою до зусиль. Без цього не сповнять свого виховного завдання.

Вказівки для братчиків і сестричок у їхній виховній праці:

Уживаючи нагороди й кари виховник повинен знати, що: 1. вимір нагороди й кари повинен бути справедливий. Несправедливий вибір викликає бунт, впливає деправуючо на других, обнижує авторитет виховника; 2. нагороди і кари повинні відповідати якості заслуги чи провини; 3. при вимірі нагороди чи кари треба ще звернути увагу на намірення вихованця, чи вихованець зробив добре діло для сповнення своєї повинності, чи на те, щоб похвалитися перед другими, щоб удавати доброго, пильного і т. п.; 4. нагороди і кари повинні впливати на розбудження амбіції; 5. нагороди й кари треба примінювати до індивідуальності вихованця (в одного мала нагорода й мала кара більше зроблять, як у іншого велика нагорода і сильніші засоби кари); 6. не нагороджувати за сповнення звичайних повинностей, ані за його прикмети (на пр. визначних здібностей, зручності, сили, бо вони не є заслугою вихованця. Не можна теж карати вихованця, який з браку здібностей не може дорівняти другим. Тільки дійсна заслуга може бути нагороджена, а дійсна провина – покарана); 7. виховник мусить змагати, щоб новакові вистарчило саме признання, похвала, задоволення виховника; однак і ці нагороди треба вживати помірковано.

Кара є завжди тільки прикрою конечністю й може бути примінювана тільки в остаточності. Кари, які впливають некорисно на здоров'я дитини, на її духове самопочуття, які принижують почуття власної гідності, мусять бути цілковито усунені з педагогічного поступування. Кари фізичні виключені. Само незадоволення виховника, нагана, загроження, повинні вистарчати. Виховник ніколи не сміє висмівати вихованця, лаяти його, прозивати, карати в неопанованому гніві; треба вистерігатися брутальності і грубости. Кара має вихованця вилікувати, направити його, тому при вимірі кари треба поступати лагідно.

Не можна теж уживати таких моральних кар, які могли б глибоко зранити душу дитини. На пр. прилюдно п'ятувати вихованця, вписувати вихованця до чорної книги, пришпилювати „віслачі вуха“, закладати спеціальні написи на плечі і т. п. Також і при осуджуванні вчинків вихованця треба задержати відповідний виховний такт.

Засоби емоціонально-чуттєвого характеру.

Виховні засоби цієї групи намагаються діяти і впливати на почування і волю дитини. Ці виховні впливи можуть відбуватися різними шляхами, при чому важливе значення мають тут впливи мистецтва, а зокрема мистецької літератури. Хоч засоби мистецтва і красного письменства послугуються видуманими ситуаціями, а не дійсними, проте вони є того роду, що іншим способом не були б доступні новацтву. Все те, що знаходить дитина у гарному літературному творі є звичайною видумкою письменника, але спосіб, яким він це робить, дає вражіння дійсних сцен, образів, епізодів. Тут переживання осіб-героїв твору є такі, що їх сам вихованець не міг би пережити чи зустрінути, але разом з героями повісти і ситуаціями переживає він подібні почування, як і самі герої. Вихованок „вживається“ в переживання героїв і це дає йому нові психічні досвіди, яких досі він не зустрічав. Тим способом мистецький чи літературний твір поширює психічне життя новака, збільшує його, урізномороднює та витончує.

Інтелектуальні засоби.

Ними намагаємося впливати на розумову сторінку новацтва, щоб при її допомозі кермувати почуваннями, поступованням, волею дітей. З-поміж тих засобів важливе значення має діяння слова, коли звертаємося до розумової сторінки і почувань, коли вияснюємо вартість дії чи її наслідки для новацтва, для Пласту, для всієї громади. Словні поради, перестороги, дозволення чи відмови, приклад – важливі засоби виховної праці братчиків та сестричок.

Свідоме наслідування. Приклад вимагає свідомого наслідування. Це доволі складний процес, в якому важливу роль відіграють інтелектуальні переживання. Тут треба розуміти наслідуваний приклад, тобто уявити собі не лише сам хід поступування, його мету і характер, але й зрозуміти внутрішні мотиви і психічні переживання. Мусить наступити оцінка і зрозуміння вартості дії, а це стає мотивом для нашої волі, щоб поступати згідно з прикладом, Тут інтелектуальні складники відкривають шлях емоціональним і вольовим

Показ – інструювання – вправляння. У Вашій виховній праці приходиться майже постійно запізнавати молодь з новими для неї речами, чи то практичного характеру чи теоретичного, як також і навчити її багато дечого. Головною засадою виховної праці у тих випадках повинно бути: викликати заінтересування у молоді для пізнання нової речі, - вимагати від молоді, щоб сама пізнавала нову річ, сама все виконувала, добре розуміла про що мова, а від виховника - щоб якнайменше говорив – обмежився до найважливіших речей – багато показував те, про що говорить, не вбивав ініціативи молоді.

Застосовуючи показ, додержуйтеся таких правил:

- організувати показ так, щоб усі могли точно оглянути демонстрований предмет чи явище;
- по можливості новак повинен сприймати предмет різними змислами, а не тільки зором;
- показ треба організувати так, щоб найважливіші складники і риси предмета найкраще вбилися в пам'ять;
- показувати тільки те, що має безпосередній зв'язок з темою. Показуваний предмет повинен мати відповідну величину, суцільність, не повинен бути переобтяжений подробицями (що розсіває увагу), достосований до розв'язкового ступеня молоді;
- при показуванні звернути увагу на цілість предмету, а згодом перейти до оглядання частин (аналіза);
- показуючи предмет, виховник привчає молодь, як має вона оглядати предмет, спостерігаючи явища і висловлювати свої спостереження;
- предмет показувати декілька разів, на різних гутірках.

Доповненням показуваних предметів, моделей, рисунків повинен бути відповідний рисунок-схема, зроблений крейдою на таблиці чи в зшитку. Такий рисунок повинен бути ясний, виразний, відповідно описаний.

Опис – повинен бути також ясний, зрозумілий, живий, пластичний, барвистий. При описах треба дбати про:

- простий, ясний, змістовний вислів (цього ж треба вимагати і від молоді);
- стислий, логічний і природний порядок;
- поділ на кілька частин, що становитимуть певну цілість; треба вистерігатися довгого опису, без відповідних перерв і рекапітуляції; при такому описі діти не зможуть схопити й запам'ятати думок виховника;
- не описувати того, що діти самі можуть описати;
- відповідними питаннями вимагати від молоді, щоб сама описувала те, що бачить.

При поясненнях виховник має переконуватися, чи молодь їх зрозуміла. Щоб пояснення було зрозуміле, воно має бути коротке, ясне, безпосереднє і не відбігати від теми. Найкраще, якщо виховник відповідними питаннями дає молоді змогу самій розкрити й зрозуміти дану річ.

Розповідь, оповідання – повинні мати приблизно такі самі прикмети, як і опис; барвисте й живе подання теми, сперте на якійсь акції, що розвивається в часі. Оповідання й опис повинні мати двобічний характер – тобто не тільки описує чи розповідає виховник, але й молодь і то якнайчастіше.

Питання – відповіді. При описах, показах, гутірках ставимо молоді певні питання і вимагаємо відповіді. Це одна з нагод, коли виховник може й мусить привчати молодь до мовного вислову їх думок, до правильного оперування їх засобом слів, збільшування цього засобу. Тому виховник мусить дбати про те, щоб кожному дати нагоду висловити свої думки; що більше – він мусить вимагати від кожного на кожній гутірці, щоб кожний виявив свої мовні спроможності.

Питання виховника повинні бути:

- **короткі**, т. зн. охоплювати тільки такі вислови, які є потрібні для їх зрозуміння;
- **поодинчі, прості** – однозначні – відноситися до одного предмету, акту дії;
- **точно окреслені** - щоб новак міг дати тільки одну відповідь (на пр.: не питаємо „Яка є таблиця?“ – бо воно точно не є окреслене; можна відповісти: мала, велика, чорна, дерев'яна і т. п. Питаємо натомість: „Якого кольору є таблиця?“, „З чого таблиця є зроблена?“ і т. п.)
- не ставити таких запитань, які надто роздрібнюють цілість, бо це обмежує свободу мислення; крок за кроком веде вихованця від одного орієнтаційного пункту до другого без власних зусиль; в суматосі запитань вихованець тратить з очей цілість, головну провідну нитку;
- **зрозумілі** – відповідно змісту, форми; повинні охоплювати такі поняття, які є молоді відомі; повинні мати такі слова, які молодь розуміє;
- **формуючі** – повинні розвивати мислення молоді, примушувати її до певного розумового зусилля, викривання зв'язків і залежностей, до узагальнень; тому треба виминати питання, які самі підказують відповіді чи вимагають лише потакування чи заперечення;
- звернені до всіх, а не до поодиноких дітей, щоб усіх примусити до розумової праці;
- граматично і стилєво без закиду (правильна складня, морфологія).

Відповіді мусять бути:

- бездоганні під оглядом граматичним і стилю; на те повинен виховник звернути особливу увагу;
- виразні, голосні (але не крикливі); тихих, невиразних відповідей не можна приймати до уваги;
- зміст відповіді повинен бути вичерпний;
- при недостатці відповіді – перевірити, чи новак зрозумів питання, чи може є неспіливий, чи може недостає йому відповідних слів. Відповідні додаткові питання допоможуть новакові найти відповідну відповідь;
- всі похибки при відповіді братчик чи сестричка справляють з місця.

Вказівки для братчиків та сестричок у їхній виховній праці.

Показ, опис, гутірка, інструювання і ін. мають навчити молодь нових речей, мають дати нові відомості, виробити вправності, а перш за все мають сформувавши вихованця, виховати його моральний характер, його особовість. Тому до кожного зайняття з молоддю Ви повинні дуже старанно підготуватися й усе повинні ставити собі запитання: чого хочу сьогодні досягнути? Які нові відомості хочу дати? Чого навчити? Як ці всі мої заходи вплинуть на таку чи іншу прикмету характеру новака? і т. д.

Ви не повинні забувати, що фізичний та психічний розвиток дитини є зумовлений з одного боку ростом та дозріванням, а з другого навчанням та вправою. Розвиткові та дозріванню приписуємо те, що дитина в ранніх стадіях підносить голову, сідає, рачкує, ходить, говорить. Але писання, читання, виконання різних речей – мусить дитина навчитися сама, своїм власним зусиллям („ніхто за тебе не навчиться“) і мусить постійно вправляти.

Вивчене мусить новак не тільки добре собі засвоїти, але вміти ним покористуватися і дороблятися нового знання, нових умілостей. Поштовх до науки мусить зроджуватися в самій дитині. вона сама мусить виявити в цьому активне й самочинне заінтересування, бажання наполегливо змагати до цілі, хоч би й далекої, хоч би й осягнення її вимагало довгих і важких зусиль. Це повинно приготувати її до шукання, до здобування вартісних культурно-національних дібр, які самі до неї не прийдуть. Якраз ці заінтересування мають велику виховну вартість. І саме завдання навчання повинно бути свідоме підтримування розвитку цих заінтересувань.

При вивченні з роєм нових речей – обов'язково дбайте про те, щоб: - діти були свідомі того, про що буде говоритися, чим будуть займатися, що нового мають вивчити; - діти розуміли все, про що говориться, чим займаються; - Ви все повинні приготувати різні допоміжні предмети (образи, малюнки, карти, приладдя тощо), потрібні для показу, гутірки, вияснень тощо.

Вивчаючи нові речі Ви повинні постійно повторювати з новацтвом те, про що їх навчали. Присвоювання нових знань чи відомостей відбувається поволі й послідовно; побіжно й неточно присвоєне знання швидко проминає. Повторювати треба на кожних зайняттях, при кожній нагоді.

Під кожним оглядом і ніколи братчик чи сестричка не можуть використовувати своєї фізичної переваги; не можуть бити дітей, тягнути за вуха чи волосся. Це дискваліфікує їх раз на завжди і вони не повинні бути виховниками.

У всіх зайняттях братчики та сестрички звернуть увагу на те, щоб:

Інтелектуальне виховання було спрямоване на:

- Дбайливість та поправне вживання української мови в розмові, писанні;
- Рівнобіжність у пізнаванні історії України, географії, культури з навчанням в українській школі;
- Поширення тих знань різними способами (забавами, іграми і ін.).

Національне виховання:

- Глибоко засвоювати українську культуру, плекати традицію, впроваджувати в коло загальноукраїнських вартостей та культурних традицій українського народу, як суттєвих і основних чинників національно-патріотичного виховання;
- Поглиблювати це виховання шляхом імпрез, підготованих і виконаних самим новацтвом;
- Скріплювати національну гордість світлими моментами з історії України тощо.

Морально-суспільно-громадське виховання:

- Формувати готовість до співдії й допомоги;
- Формувати почування пошани й субтельности у відношенні до інших;
- Виробляти культуру суспільно-громадських почувань.

Естетичне виховання: Виховувати естетику зорових, слухових чи дотиково-м'язневих вражінь (рисунок, різьба, малярство, музика, мистецтво слова, національний танок, ритміка, драматизація й ін.)

Фізичне виховання:

- Формування правильної постави для нормального ходу фізіологічних дій в організмі;
- Гартування організму на від'ємні впливи середовища;
- Скріплювання нервової системи;
- Вироблювання гігієнічних звичок;
- Формування рухових звичок потрібних у житті (руханка, різномодні спорти), вироблювання зручності, сили, швидкості, витривалості;
- Вміння однієї спортивної гри;
- Знання основ щоденної ранньої руханки, легкоатлетики, ігор, плавання.

Дієві засоби виховання.

На наше поступовання, наші дії, у великій мірі впливає і довкілля, серед якого приходиться нам прожити. Це довкілля ставить нам певні вимоги відносно нашого поступовання і вимагає, щоб наші дії були примінені до потреб і способу життя даного довкілля. Це можете самі за примітити в житті пластової організації; кожний новий член організації входить у нове довкілля, яке живе певним життям, вводить нові вартості, цінить їх, дорожить ними і вимагає від кожного члена, щоб і він примінився до цього життя, щоб і він дорожив тими вартостями. Під впливом цього нового довкілля, дії нового члена примінюються до вимог довкілля. Це признавання вартостей довкілля може відбуватися несвідомо і не все дається схопити розумом. Багато діє тут сугестивна дія довкілля. Головним посередником є тут переживання та оцінка вартостей нашого довкілля, які безпосередньо на нас переносяться. Це безпосереднє перенесення оцінок вартостей, яке переходить на нас з нашого довкілля - є дуже сильним і важливим виховним засобом. На Вас, братчики й сестрички, як на виховників пластової організації спадає велика відповідальність передавати й переживати разом із вихованцями ці всі вартості, які мають вплинути на сформування морального характеру та особовости вихованця, які мають виховати молоду людину. Цей постійний зв'язок молодої людини з пластовою організацією, постійна дія, праця новака чи новачки в межах пластової організації - це важливий засіб психічного формування молодої людини. Це втягає молодь у культурне, громадське, національне довкілля, дає їй нагоду пізнати спрямування й намагання цього довкілля, пізнати його потреби, ідеали й тим підготовляє до практичного життя в ньому.

Навички - грають у житті людини важливу роль. Навичка, як одна з форм виховних процесів, означає своєрідне пристосування до побуд чи впливів оточення. На основі того при звичаються дитина переносити щораз то більші різниці температури - холод чи гаряч, при звичаються спати при гаморі і т. п. Ясна річ, що те все відбувається в певних межах пов'язаних з межами вдержливости людського організму. Навичками будуть і прояви при звичаєння дитини їсти й спати, вчитися чи бавитися у відповідну пору, виконувати постійно ці самі речі; на навичці полягає і вивчення певних дій, рухів, які згодом можуть вповні автоматизуватися. Братчики та сестрички повинні присвячувати багато уваги на те, щоб витворити у новаках чи новачках додатні навички та виполювати від'ємні.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Висліди Вашої виховної діяльності будуть успішні тоді, якщо всі дії виховного процесу будуть відповідно зорганізовані. Про це дбають пластові закони, приписи, зарядження і т. п., що їх одноставно всі повинні виконувати. Бо саме ця одноставність усіх виховних дій, всі ці подробиці пластового життя, правильники, традиції, вимоги – отже ціла організація Пласту – відіграють важливу роль у вихованні, виробляють почуття спільної відповідальності і перетворюють їх у привычку.

Дотримання тих усіх організаційних заходів зобов'язують не тільки новаків чи новачок, але й усіх братчиків та сестричок, усіх членів пластової організації. Всі вони повинні ставити одноставні і рішучі вимоги для всіх виховних проявів; якщо для тих самих виховних проявів виховники будуть мати різні вимоги – тоді це молоді не виховує, не сформує її, а навпаки – доведе до розладу.

Тому й добре зрозумієте тепер, що й усі виховники даної станиці повинні:

- заздалегідь устійнити одноставні способи поступовання і вимог до всіх виховних проявів;
- детально запланувати та зорганізувати всі зайняття молоді;
- систематично організувати контроль праці новацтва;
- не відступати від устійнених законом, правильниками способів та заходів.

У прилюдній бібліотеці знайдете багато книжок на виховні теми, які обширно розглядають порушені питання. Багато матеріалу знайдете у:

- Д-р О. Тисовський: Життя в Пласті;
- Ю. Старосольський: Велика Гра.-

КІНЕЦЬ